

NYKYTAITEEN SANASTOA

Biotaide

Biotaiteessa yhdistyvät taide ja tiede. Luonto kohtaa teknologian, kun taiteen tekemisen välineenä voi olla mikroskooppi ja materiaalina bakteerit, virukset, kudokset, entsyymit tai kirput,

Ekologinen taide / Eco art, ympäristöystävällinen

Happening: Taiteilijan/ryhmän suunnittelema ja ohjaama julkinen tapahtuma, jossa mahdollisuus spontaanisuudelle ja tavallisesti myös yleisön osallistumiselle. Usein mukana eri taidemuotojen elementtejä.

Installaatio: (Näyttely)tilaan erilaisista esineistä ja materiaaleista koottu asetelma.

Julkinen taide: Taide julkisessa tilassa, kenen tahansa fyysisesti saavutettavissa; myös julkisin varoin tuotettu/toteutettu taide.

Kaupunkitaide, katutaide: Taide kaupunkitiloissa ja -rakenteissa kuten valaisinpylväissä, rakennusaidoissa, mainostiloissa jne.; usein lähtökohtaisesti tilapäistä.

Kaupunkirakennustaide: Kaupunkien ja kaupunginosien suunnittelu ja rakentaminen; sitä ohjaavat asemakaavoitus, rakennuslainsäädäntö ja rakennusmääräykset sekä esteettiset, sosiaaliset, poliittiset jne. järjestelmät.

Käsitetaide: 1960-luvulta lähtien vaikuttanut suuntaus, jossa teoksen ulkoista muotoa ja ilmaisutapaa tärkeämpi on teoksen esittämä tai siihen liittyvä ajatus; enemmänkin kriittinen ja filosofinen asenne, joka häivyttää taustalle itse teoksen ja taiteilijan sekä taiteen välitys- ja arvotusjärjestelmän.

Maataide (engl. Earth Art, Earth Works, Land Art): 1960-luvulla syntynyt suuntaus, jossa teokset tehdään maahan ja maasta, tai muista luonnonmateriaaleista; myös maiseman muokkaus

Maisema-arkkitehtuuri: Ympäristö ekologisenä, teknisenä ja taiteellisenä kokonaisuutena; luonnon ja kulttuurimaiseman suojelu ja hoito; maisemarakentamisessa viheralueiden ja ulkotilojen suunnittelu ja taiteellinen muodonanto; maisemasuunnittelussa maiseman laaja-alainen suunnittelu, yhteydet ympäristöhallintoon, kaavoitukseen ja maankäytön ohjaukseen.

Minimalismi, minimalistinen taide: 1950-luvulla syntynyt suuntaus, jossa teos tehdään mahdollisimman niukoista materiaalisista ja/tai ilmaisullisista elementeistä; pelkistäminen. Häivyttää taiteilijan ja teoksen sekä taidejärjestelmän taustalle käsitetaiteen tavoin. Arte Povera (ital.) on minimalismin muoto, joka käyttää ilmaisia tai kierrätettyjä materiaaleja teosten tekoon.

Monumentaalitaide: Taideteokset, jotka on tarkoitettu arkkitehtuurin yhteyteen tai muuhun rakennettuun ympäristöön liittyviksi - esim. seinämaalaukset, reliefit, veistosryhmät, suihkukaivot; myös ympäristötaideteokset (ks. ympäristötaiteen historia)

Monumentti: Muistomerkki, esim. patsas, rakennus tai rakennelma, hautapatsas, hautarakennelma; tav. historiallisen henkilön tai tapahtuman muistoksi.

Paikkasidonnainen taide (engl. Site Specific Art): Tiettyyn paikkaan ja/tai kontekstiin tehtyä tai suunniteltua taidetta, joka ottaa huomioon paikan fyysisen ja visuaalisen, joskus myös historiallisen, ekologisen, psykologisen tai sosiologisen luonteen.

Performanssi (engl. Performance): Eri taiteen lajeja yhdistävä, etukäteen suunniteltu, teatterinomainen esitys, johon yleisö ei tavallisesti osallistu. Jokainen esitys ainutkertainen. Aktio (saks. Aktion) korostaa esityksessä tekemisen luonnetta.

Pop-taide: 1950-luvulla syntynyt suuntaus, joka pohjautui populaarin, massatuotteistetun kuvamaailman elementteihin, kuten sarjakuviin, elokuvaan, mainokseen, tehdasvalmisteisiin kulutustavaroihin jne.. ominaista kirkkaat värit ja esittävyys.

Prosessitaideteos: 1960-luvulla syntynyt suuntaus, jossa taideteoksen luomisprosessi oli tärkeämpi kuin tuote (lopullinen teos). Teokset valmistettiin usein julkisissa tilaisuuksissa.

Puutarhataide: Viheralueen, puutarhan tai puiston taiteellinen suunnittelu.

Tietaide: Taideteokset erilaisten liikenneväylien ja -rakenteiden yhteydessä, esim. liikenneympyröissä, alikulkutunneleissa.

Tilataide (engl. Environmental art): Sisä- tai ulkotilaan tehty kolmiulotteinen kokonaistaideteos, jossa katsojalla/kokijalla mahdollisuus astua teoksen sisälle tilaan. Teoksessa tavallisesti moni- ja poikkitaiteisia elementtejä, jolloin korostuu vastaanoton moniaistisuus.

Yhteisötaide: 1990-luvulla esiin noussut muoto, jossa päämääränä ei ole välttämättä konkreettisen taideteoksen aikaansaaminen. Taiteilija valitsee kohdeyleisön, jonka kanssa työskentelee yhdellä tai usealla taiteen eri menetelmällä. Yhteistyössä/vuorovaikutuksessa taiteilija ja osallistujat ovat tasavertaisia, visuaalisesta lopputuloksesta voi vastata taiteilija yksin, yhdessä osallistujien kanssa tai osallistujat yksin. Usein projektimuotoista, kestoltaan vaihtelevaa. Lopputuloksena voi olla prosessin esittely dokumenttien muodossa. Sosiaalinen taide, New Genre Public Art ja uusi sosiaalinen taide

Lähteet:

<http://www.yts.fi/yts/sanastoa.html>

Taidehistorian sanasto, Jyväskylän yliopisto, Taidehistorian laitos, Jyväskylä 1997

Taiteen sanakirja, Riitta Konttinen ja Liisa Laajoki, Otava / Keuruu 2000

Taidesanakirja, Jouko Tolvanen, Otava / Helsinki 1967

<http://2010.helsinginjuhaviikot.fi/fi/nykytaiteen-sanasto>